

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ. ПОТРЕБА В ІНСТИТУТІ КАПЕЛАНСТВА

Л. П. Брацюнь

Виконавчий секретар Громадської ради при МОЗ України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій, Київ

У статті висвітлено позитивний досвід співпраці МОЗ України з церквами та релігійними організаціями і вплив на медичну галузь і суспільство загалом.

CHRISTIAN VIEW ON THE ACTIVITY IN PROVIDING OF PALLIATIVE CARE. THE NECESSITY IN INSTITUTE OF CHAPLAINCY

L. P. Bratsiun

Kyiv, Executive Secretary of the Public Council of the Ministry of Public Health of Ukraine responsible for cooperation with the Ukrainian Council of Churches and Religious Organizations

The article adduces a positive experience of the cooperation of the Ministry of Public Health of Ukraine with churches and religious organizations and the affect on the medical industry and society in general.

Вступ. Паліативна допомога є невід'ємною частиною сучасної системи охорони здоров'я у світі. Хоспіси стають останнім притулком для безнадійно хворих, дозволяючи їм померти без страждань. Значну роль у підтримці таких пацієнтів відіграють священнослужителі, надаючи їм моральну підтримку. Проте надання паліативної допомоги в Україні наштовхується на ряд перепон, зокрема правового характеру, які перешкоджають, а деколи навіть унеможливають її надання і потребують невідкладного вирішення.

Основна частина. Співпраця між системою охорони здоров'я та церквами в останні роки стає вагомим частиною допомоги хворим у нашій країні. Першим кроком у налагодженні такої співпраці стала ініціатива МОЗ України у проведенні спільних міжконфесійних нарад, круглих столів щодо таких питань як:

- питання штучного переривання вагітності;

- об'єднання зусиль у протидії епідеміям ВІЛ/СНІДу та туберкульозу;

- надання паліативної опіки,

- питання медичного капеланства.

Так, 11 вересня 2008 р. в Міністерстві охорони здоров'я за участю міністра та представників різних конфесій України відбувся круглий стіл на тему: «Права пацієнтів в Україні. Паліативна допомога: духовні аспекти. Душпастирська опіка тяжкохворих та помираючих осіб».

Це був крок до діалогу, до координування спільних дій медиків та священнослужителів заради здоров'я і добра людей.

Уперше в історії України центральний орган виконавчої влади зустрічався з представниками різних конфесій не заради політики, а щоб зробити щось конкретне для людей.

Як результат ще однієї спільної зустрічі, де обговорювалось питання звуження практики абортів, було ініційовано створення при МОЗ робочої

групи з вивчення цієї проблематики. Напрацюванням робочої групи стала Концепція щодо протидії абортам в Україні, проведення круглого столу «Медичні та морально-етичні аспекти штучного переривання вагітності» в МОЗ та проведення Симпозіуму з наголосом на «Морально-етичні аспекти штучного переривання вагітності», що проходив в рамках IV національного Конгресу з біоетики 22 вересня 2008 року.

У підсумковій Резолюції науковці, медики, представники влади та державних інституцій, релігійних та громадських організацій засвідчили єдину позицію про цінність людського життя з моменту зачаття, а також запропонували низку практичних кроків у сфері законодавчого забезпечення права на життя та запобігання абортам в Україні.

Наступним кроком до об'єднання зусиль Держави та громадянського суспільства стало підписання двосторонньої Угоди про співпрацю між Міністерством охорони здоров'я України та Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій 16 грудня 2008 року.

22 травня 2009 року відповідно до двосторонньої Угоди про співпрацю між Міністерством охорони здоров'я України та Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій була утворена Громадська рада при Міністерстві охорони здоров'я України з питань співпраці з Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій.

Оцінюючи співпрацю працівників охорони здоров'я із представниками духовенства, бачимо велику потребу у присутності священиків у хоспісах.

Навіть найефективніше знеболення, найкращі умови перебування в лікувальному закладі чи закладі соціальної опіки не зменшать страждань тяжкохворого, доки він не звільниться від душевного тягаря.

Хоспіс – це місце останнього ліжка, де людина пізнає повною мірою світ своїх обмежень, і саме тут їй потрібен хтось, хто вміє вислухати, вміє співпереживати, розрадити, має владу відпустити всі провини, огорнути людину турботою, може дати людині всеогортаюче розуміння і надію. І так відновлюється людина в цілості – всі її виміри – тілесний, душевний та духовний.

Сесілі Сондерс, медсестра з Англії, яка започаткувала надання паліативної допомоги (її стараннями в 1967 році в Лондоні був заснований перший хоспіс Св. Христофора), вважала, що хоспіси повинні стати місцем, у якому людина віднаходить «певність і мир серця». Головною метою Сесілі

було дбати про цілісну опіку, яка задовольняла б медичні, фізичні, психологічні, соціальні та духовні потреби пацієнтів.

Традиційно складається так, що лікарі готуються до надання фізичної та медичної допомоги, залишаючи соціальні та духовні аспекти іншим фахівцям. Тому Сесілі Сондерс вважала дуже важливою справою вміння розуміти потреби пацієнтів «з півслова» і надавати їм цілісну допомогу, застосовуючи при цьому відповідну мову.

Історія терміна «паліативна медицина» сягає корінням легендарної події з життя св. Мартина з Туру. Якимось він натрапив при брамі міста Амьєна на тяжкохворого вмираючого бездомного чоловіка. Побачивши його, св. Мартин зняв свій плащ (з латинської – pallium), розрізав мечем навпіл і віддав цьому чоловікові одну половину. При цьому він сказав: «Мій приятелю, я не маю нічого, чим міг би тебе лікувати, але можу тобі допомогти, щоб ти не мерз від холоду». А вночі св. Мартинові з'явився уві сні Христос, одягнений у половину того плаща, яким він поділився з чоловіком на дорозі.

Ця подія розкриває саму суть, основу паліативної медицини – поділитися з іншими тим, що маємо, щоб інші не відчували холоду, болю, самотності, страху.

В основі добре продуманої паліативної медицини, яку розуміють не просто як професійне вміння давати знеболювальне, має бути закладене позитивне бачення кінця життя, що сприймається не як поразка медицини, а як уміння гідно провести невиліковно хвору людину в останню дорогу. Саме така «філософія» останньої медичної допомоги повністю виправдовує й обґрунтовує участь у процесі догляду за безнадійно хворим у команді фахівців духовного наставника чи іншими словами медичного капелана. У країнах Європи капеланство організоване у різноманітний спосіб і може формуватися релігійними громадами, медичними установами, державною політикою та асоціаціями капеланів. Загалом медичне капеланство в Європі визнане системою медичної опіки.

Досвід західних країн, переконує нас в тому, що шлях до законодавчого забезпечення змін у системі паліативної опіки був непростим і нешвидким. Скажімо, Польщі знадобилося понад 10 років для того, щоб посада капелана була внесена до статуту хоспісу.

Визнаючи важливість духовно-пастирської опіки над невиліковно хворим, тим, хто помирає і над

тим, хто його доглядає, враховуючи наші українські реалії, вважаю, що початком у цій справі могло б стати створення Асоціації медичних капеланів як перший крок до утворення та функціонування в Україні Інституту капеланства. Причому багатоконфесійність нашої держави нам належить сприймати не як недолік чи перешкоду, а скоріше як перевагу і дар, який збагачує, якщо в центрі ставимо хвору людину і турботу про її добро. Хоспіс може стати зразком найповнішого слу-

жіння хворій людині, певним подарунком суспільству.

Висновок. Отже, розвиваючи таку важливу ділянку медичної галузі, як паліативна опіка, ми повинні розуміти, що паліативна допомога – це справа заради життя, а не заради полегшення смерті. Хоспіс – це не тільки контроль болю, контроль інших симптомів хвороби, гарантування повного медичного догляду, а насамперед – МИЛОСЕРДЯ, яке іде з серця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Князевич В.М., Митник З.М., Губський Ю.І. Паліативна та хоспісна медицина: концепція, складові, розвиток в Україні (за даними наукової літератури) // Украї-

на. Здоров'я нації. – 2009. – №3 (11) . – С. 55–63.

2. Концепція Державної програми розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні на 2010-2014 рр.